

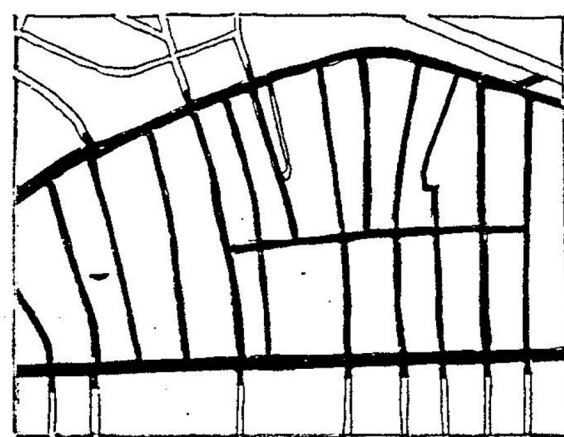
1980-1990

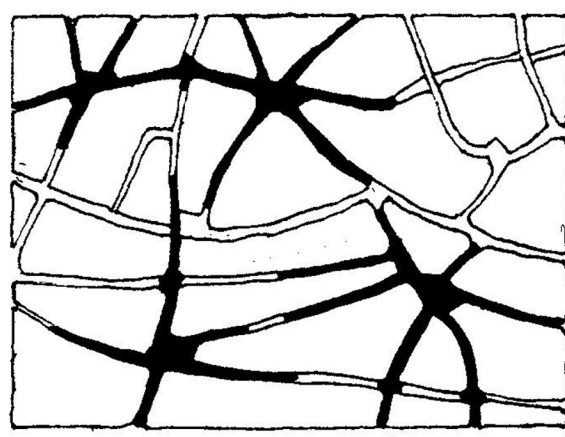
H1
ÁGAS ÚTHÁLÓZAT

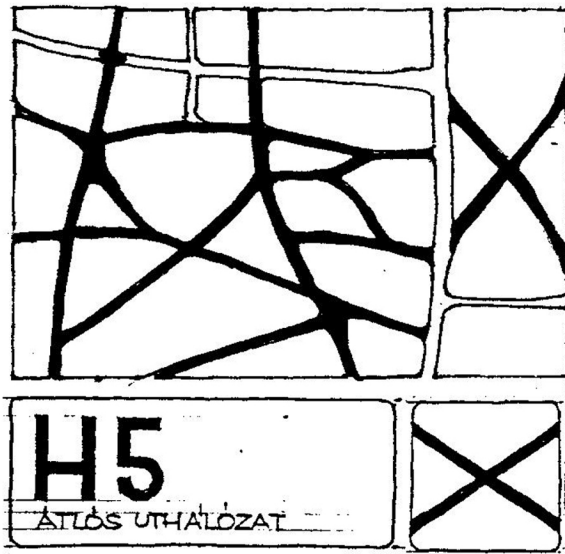
H2
RÖSTÖS RENDSZER

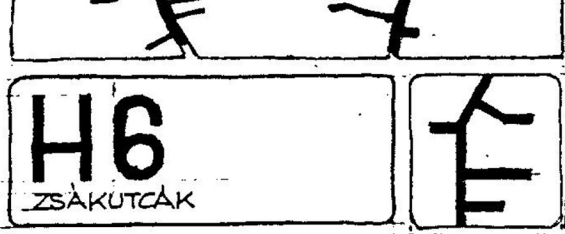
H3
BORDÁS RENDSZER

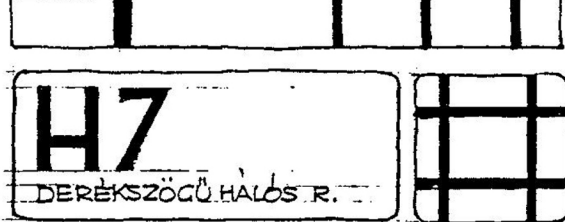
H4
CENTRÁLIS RENDSZER

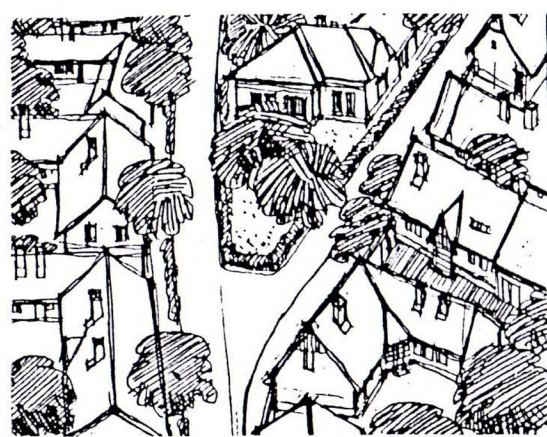
H5
ÁLTALÁNOS ÚTHÁLÓZAT

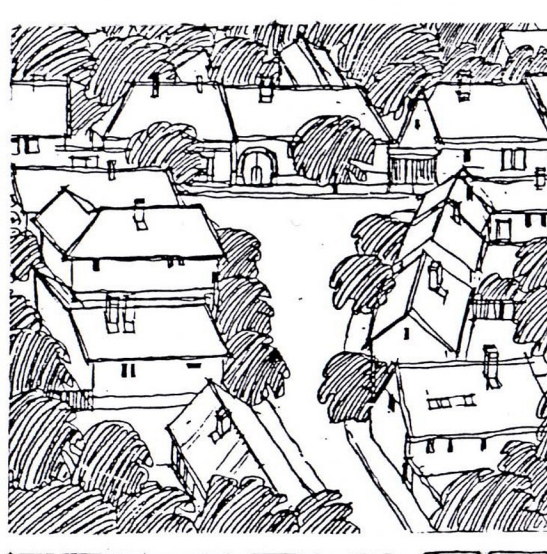
H6
ZSÁKUTCAK

H7
DERÉKSZÖGŰ HALÓS R.

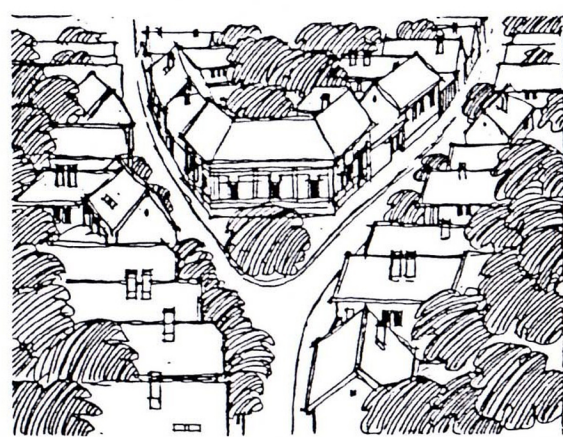
T1
UTLÁGAZÁSOK TERE

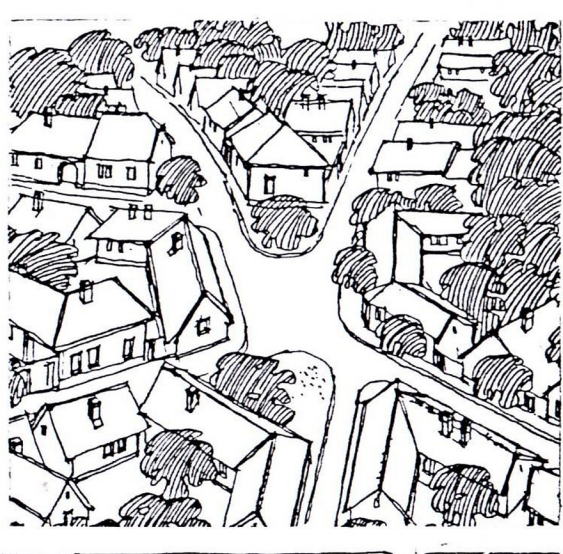
T3
TÖLCSÉR-TÉR

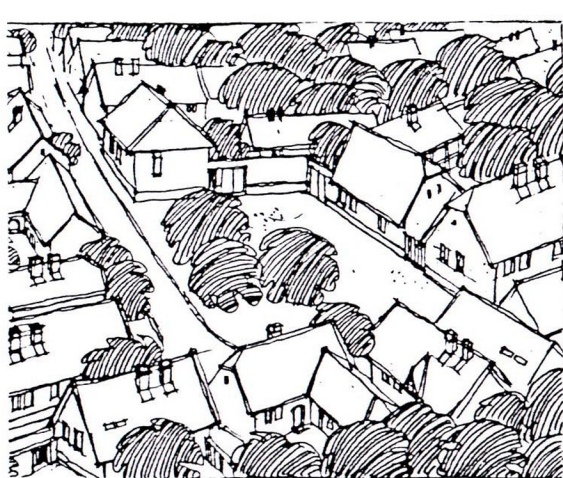
T5
TÖMB-TÉR

T2
UTLÁGAZÁSOK TERE

T4
CSILLAG-TÉR

T6
SARKOS TÉR

Az alföldi egykori mezővárosok halmazos alaprajzának jellegzetes úthálózati típusai:

az ágas(1), a rostos(2) a bordás(3), a centrális(4), a direkt(5), a zsákutcás(6) és a szabályos(7) utcahálózat.

Az alföldi keretes beépítések jellegzetes térformái:

az útelágazások tere(1-2), a tölcser-tér(3), a csillag-tér(4), a tömb-tér(5) és a sarkos tér(6)

Utcák és terek az alföldi kertes településekben, 1988.

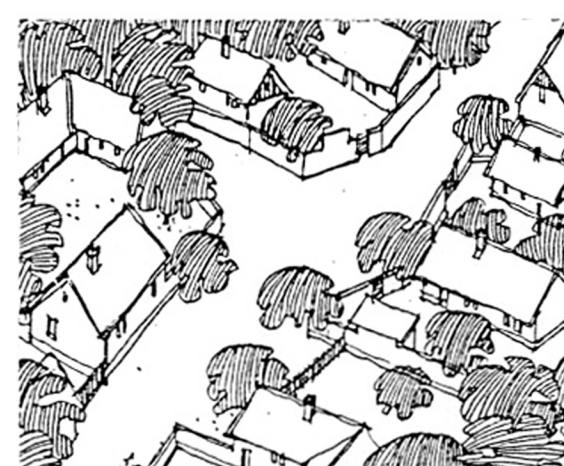
Kutató: Meggyesi Tamás, munkatársak Nagy Béla, Szél Ágnes

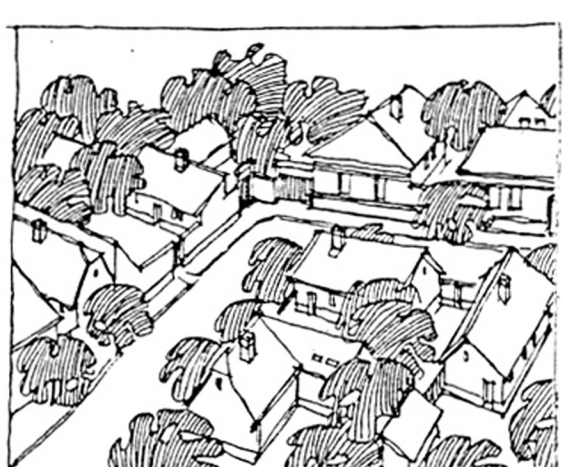
U1
FŐUTAK

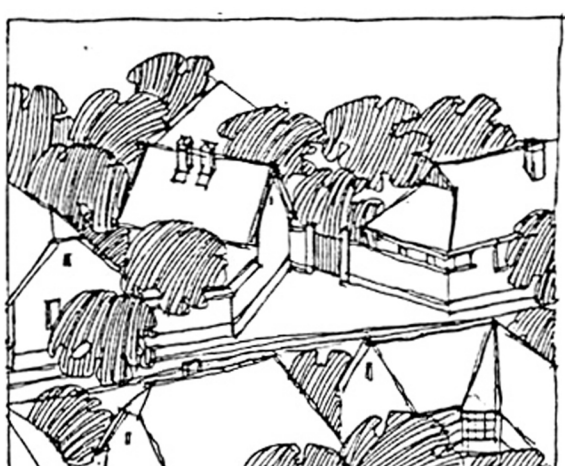
U2
LAKÓUTCAK

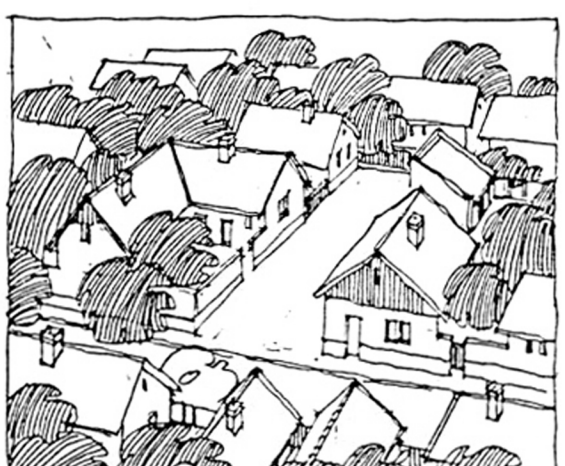
U3
UTCAI TÉR

U4
SARKOS-UTCA

U5
UTCA TÖRÉSVITTMÉNNYEL

U6
ZSÁKUTCA

UTAK ÉS UTCÁK

Az alföldi kertes települések egyik ismert, átervezett városrészekről elütő sajátossága a halmazos alaprajzon túl az utcák és terek sokfélesége. Utcan a következőkben mindenk előtt egy KOMPLEX KÖRNYEZETI MINŐSÉGET értünk, aminek számtalan összetevője van. A legfontosabbak a következők:

- az utca elhelyezkedése a település szerkezeti rendszerében
- az utca szélessége, légtéraránya
- az utca alaprajzi vonalvezetése
- az úttagozatok és a fásítás mértéke, jellege
- az utcát határoló térfalak jellege
- az utca esetleges térbővületei
- a jellegzetes utcaszításiók: szűkület, törés, rálátás

A fentiek és a valóság gazdag változatossága miatt az utak és utcák általános jellemzése éppoly nehézségekbe ütközik, mint típusaik elkülönítése. Amennyire jellemző például az alföldi városi utak erős fádítottsága, annyira tipikus lehet szűkebb, néhol síkator jellegű utcák jelenléte is. A főutak vonalvezetése szabályosabb és az állatartás emlékeként kifelé szélesedő keresztmetszettel jellemezhető, de a lakóutcák jellegétől egyáltalán nem válik el élesen, mert a folyamatosság a legtöbb helyen úgy érvényesül, mint a vízgyűjtő területen az ér, csermely, patak, folyó, folyam egyenletes hierarchiája. A lakóutcák között vannak szélesebb, főútnak is beillő változatok és megfordítva: a főutak nem mindig csupán szélességükkel tűnnek ki. A zártabb térhetőség, hajlított vagy tört vonalvezetés nem csak a belső lakóutcáknál, hanem néhol a főutaknál is megjelenik. Lényeges különbségek adódnak abból is, hogy az utca belsősegen, vagy a külső, volt kertiségek övezetében van-e. Más a karaktere egy jársági vagy kun település utcáit határoló térfalnak, más jellegű egy kisvárosi típusú és megint más egy gazdagabb mezővárosi utca. Ezt a sokféleséget csak úgy tudjuk bemutatni, hogy külön tárgyaljuk a szerkezeti szempontból elsődleges jelentőségű és a másodlagos, lakóutca jellegű utakat a minőségüket jellemző tényezők elemzésével, majd azokat a jellegzetes utcaszításiókat, amelyek elsősorban ez utóbbi kategóriában ismétlődnek. Az alföldi kertes települések utcái sokszor maguk is térjellegűek, amit nem csak néhol tekintélyes szélességüknek, hanem hajlított vagy tört vonalvezetésüknek is köszönhetik. Ezen túlmenően a tipikus utcaszításiók is olyanok, hogy nem mindig – és érdemes – eldönteni, hogy utcáról vagy már térről van szó. Ez a SZERVES ÁTMENET UTCA ÉS TÉR KÖZÖTT jellemző vonása az alföldi településeknek és szétválasztásuk is csak a tárgyalás kedvéért indokolt.

A bal oldali ábra az egyes típusok jellemző ábráit és a tárgyalásnál használt emblémákat mutatja be.

Beépítési típusok:

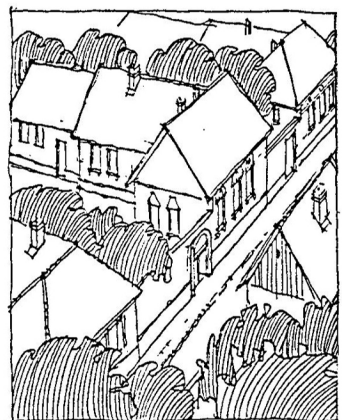
Oldalhatáron álló beépítés(1), Befelé hajlított ház (2), Kifelé hajlított ház(3), Udvarházas beépítés(4)

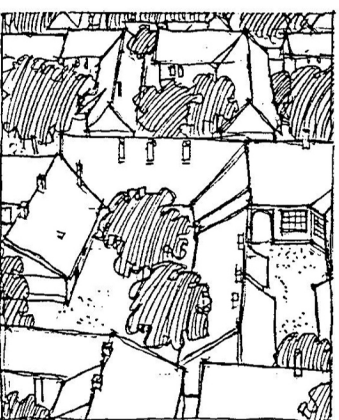
B1
OLDALHATÁRON ÁLLÓ BEÉPÍTÉS

B2
BEFELÉ HAJLÍTOTT HÁZ

B3
KIFELE HAJLÍTOTT HÁZ

B4
UDVARTHÁZAS BEÉPÍTÉS

Utcák és terek az alföldi kertes településekben, 1988.

Kutató: Meggyesi Tamás, munkatársak Nagy Béla, Szél Ágnes